

verschijnt driemaandelijks

COOLIA

Kontaktblad van de

Nederlandse Mycologische Vereniging

DEEL 19, NR. 1

JANUARI 1976

KARTERING VAN FUNGI IN FRIESLAND

J. Wisman

Irenelaan 59
Leusden-Zuid

In Friesland worden momenteel gegevens verzameld over de verspreiding van
v o g e l s door de Stichting Avifauna van Friesland (Fryske Akademy te Leeuwarden)
p l a n t e n door D.T.E. van der Ploeg (Sneek)
i n s e k t e n door G. Stobbe, konservator van het Fries Natuurhistorisch Museum, Heerestraat 13/15, Leeuwarden
e n f u n g i door G. Stobbe en J. Wisman, eveneens Fries Natuurhistorisch Museum.

Resultaten van het onderzoek worden druppelsgewijs gepubliceerd in "Veld en Vitrine", een uitgave van het F.N.M. Over de vogels zal een boek in twee delen worden uitgegeven. Het eerste deel verschijnt in 1976. De onderzoeken geschieden op basis van het bekende 25 (5x5) km² hokken-systeem, waarbij het er voornamelijk om gaat te konstateren, of een soort wel of (misschien) niet in een hok voorkomt. Het in kaart brengen van groeiplaatsen van fungi geeft meer problemen dan bij de andere groepen het geval is. Voor de lezers van Coolia is het misschien wel eens interessant om een indruk te krijgen, hoe de gegevens over de verspreiding van de Fungi worden verwerkt. Kort samengevat werd in de loop van het onderzoek het volgende duidelijk:

- Het is alleen mogelijk het voorkomen van vruchtlichamen in kaart te brengen. Het niet vaststellen van vruchtlichamen sluit het voorkomen van mycelia niet uit.
- Het feit dat van bepaalde soorten het ene jaar veel gevonden wordt en zij dan vele jaren lang ogenschijnlijk afwezig zijn, doet vermoeden dat het mycelium algemeen is en dat de ontwikkeling van vruchtlichamen alleen dan optreedt als een aantal klimatologische factoren samen een optimale situatie scheppen.
- Een soort keert zelden terug op precies dezelfde plaats, waar zij eerder is verschenen.
- De periode van fruktificeren is zo kort en de ontwikkeling van het vruchtlichaam zo kortstondig, dat veel afhangt van de aanwezigheid van de juiste persoon, op de juiste plaats en op de juiste tijd van het jaar, de maand of dag.
- Het literatuuronderzoek wordt bemoeilijkt door het in de loop van de tijd steeds maar weer veranderen van de latijnse namen.
- Het aantal personen in Friesland, dat in staat is betrouwbare gegevens te verzamelen, is zéér beperkt. De gebieden op het

vaste land van Friesland die in het bijgaande kaartje zwart gemaakt zijn, zijn nog nauwelijks op fungi onderzocht.

Zonder ons deze problemen eerst te realiseren, zijn G. Stobbe en ondergetekende in 1965 aan het werk getogen. Daarbij is niet alleen in het veld gezocht, maar is ook de literatuur nageplozen.

Evenals dat reeds het geval is geweest met planten en zoogdieren, laat de Fryske Akademy binnenkort een boekje verschijnen, waarin alle literatuur is opgenomen, die betrekking heeft op in Friesland gevonden fungi. Deze literatuurlijst is samengesteld door de heren G. Stobbe en B. van der Veen. Uit deze lijst en uit de tot onze beschikking staande niet gepubliceerde gegevens blijkt, dat deze tak van natuurstudie in Friesland voor 1960 nauwelijks belangstelling had.

Om een indruk te geven hoe de verzamelde gegevens worden geregistreerd, volgen van een aantal soorten de voorlopige resultaten.

Betekenis van de gebruikte afkortingen en tekens:

- = wel vondsten, maar er is geen materiaal bewaard gebleven.
- = gekonserveerd materiaal in het Rijksherbarium te Leiden.

- = gekonserveerd materiaal in het Fries Natuurhistorisch Museum
 * = soorten die in het kader van de Europese kartering worden onderzocht.

F.N.M. = Fries Natuurhistorisch Museum

N.M.V. = Nederlandse Mycologische Vereniging

E.A. = E. Arnolds: Taxonomie en Floristiek van Hygrophorus. Uitgave Rijksherbarium, Leiden.

C.Z.O. = Correspondentiebladje van het Zuiderzee Onderzoek. 1928, pag. 121-126 (verslag van Ir. en mevr. Koopmans-Forstmann).

Voor zover niet tussen haakjes is vermeld, zijn de vondsten voor het merendeel van G. Stobbe en in mindere mate van J. Wisman.

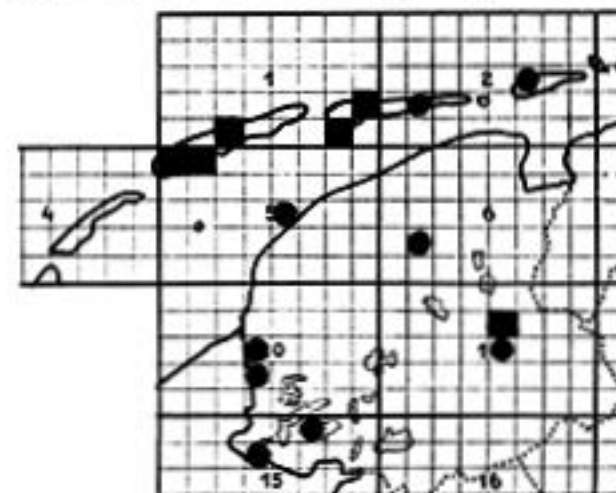
Hygrophorus hypothejus (Fr. ex Fr.) Fr. Denneslijmkop Dinneslymkop

Bakkeveen (11-27) 23 okt. en 13 nov. 1966; 26 nov. 1967 op een donkere plaats onder een spar een grote heksenkring van donker rood-bruine exemplaren. Lamellen geel tot iets oranje; op open plekken zijn de hoeden veel meer lichtgeel; 3 nov. 1968; 1 nov. 1970. Olterterp (11-35) 3 dec. 1967; 2 nov. 1969; 17 okt. 1971. Haulerwijk (11-38) 9 nov. 1969. Oranje-woud (11-54) okt. 1966. Oranje-woud (11-53) dec. 1973, onder een

geïsoleerd staande den, tussen een dikke laag van weinig gras en veel Haakmos, tientallen bevroren exemplaren. Deze vondst ligt juist binnen de grens van het door E. Arnolds in Coolia 17 (Suppl.), dec. 1974, aangegeven areaal (aangegeven door een lijn, die tevens het Drents District begrenst). Elsloo (11-57) okt. 1966. Appelscha (11-58) 26 okt. 1969; 25 okt. 1970. De Beze (16-35) 15 okt. 1967.

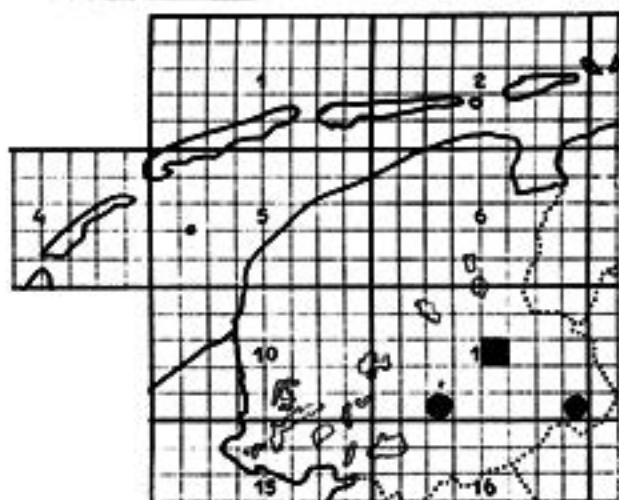
Hygrophorus niveus (Scop. ex Fr.) Fr. Sneeuwzwammetje Snieswamke

Ameland (1-48) 30 okt. 1966; 15 nov. 1971; 7 okt. 1973; 28 okt. 1973, Ballumerbocht (N.M.V.-E.A.); Ameland (1-57) 27 okt. 1973, waddendijk Hollum (N.M.V.-E.A.). Ameland (2-42) 27 okt. 1973, 't Oerd (N.M.V.); 28 okt. 1973, zuidelijk van de eendenkooi (N.M.V.). Schiermonnikoog (2-36) 20 okt. 1968; 30 okt. 1969; 19 okt. 1970; 25 okt. 1972. Terschelling (5-11) West Tersch. (E.A.). Terschelling

(5-12) Waddendijk Midsland (E.A.). Terschelling (1-53) Oosterend (E.A.). Tietjerk (6-42) 23 okt. 1969. Drachten (11-25) 9 nov. 1958, enkele exemplaren tussen 't gras op de Zuiderbegraafplaats (E. Kijlstra), datum nog onbekend (E.A.). Olterterp (11-35) 13 okt. 1974, in wegberm. Harich Stins (15-16) 11 okt. 1970. Makkum (10-34) 1928, binnendijks tussen de weg en de dijksloot ten N. van Makkum. Gaast (10-44), talud dijk zeezijde tussen Gaast en Kooihuizen; 1928, talud dijk landzijde zuidoost van Gaast; 1928, binnendijks ten zuidoosten van Gaast. Laaxum (15-24) 1928, talud dijk landzijde tussen Laaxum en Roode Klif (allemaal C.Z.O.). Koehool (5-35) 21 okt. 1975, onderaan talud oude dijk landzijde.

Otidea onotica (Pers. ex S.F. Gray) Fuckel Varkensoortje

Baerche-earke

Beetsterzwaag (11-35) 10 sept. 1950, in het bos achter de Cornelia-Stichting (N.J.N.); 14 sept. 1954, in de berm van de Wijnjeterperweg (mevr. E. Kijlstra-Quarré), det. R.A. Maas Geesteranus (zie ook Fungi van Nederl. Pezizales I, pag. 40); okt. 1959, Lauswolt (N.J.N.); sept. 1975 (Roorda). Oranjewoud (11-53) 22 sept. 1968, 1 ex. in wegberm met hoge eiken, det. R.A. Maas Geesteranus.

Appelscha (11-58) 1940, 't Bergje; uit de notulen van de vroegere Natuurhist. Ver. "Ooststellingwerf", meded. N. Prop.

* Boletinus cavipes (Opat.) Kalchbr. Holsteelboleet Hollestâl boleet

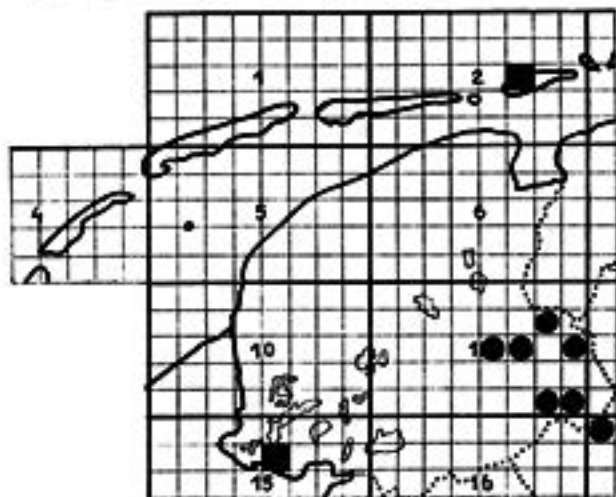

Bakkeveen (11-27) 29 okt. 1955 (N.J.N.); 10 okt. 1965; 25 sept. en 23 okt. 1966; 10 en 17 sept. 1967, met de citroengele vorm; 29 okt. 1967, 1 ex. geel; 5 okt. 1969; 13 sept. 1970. Olterterp (11-35) 3 sept. en 8 okt. 1967; okt. 1953, geel en roodbruin materiaal opgezonden naar Leiden (E. Kijlstra), det. R.A. Maas Geesteranus; 3 aug. 1954, achter Veldstra onder Larix (E. Kijlstra).

Duurswoude (11-37) 27 aug. 1966. Haulerwijk (11-38), 22 okt. 1967; 4 aug. 1968, geel + bruin; 9 nov. 1969. Elsloo (11-57)

8 nov. 1970. Appelscha (11-58) aug. 1972, algemeen op de Roggeberg. Appelscha (16-18) okt. 1969. Ravenswoud (12-51) 3 okt. 1972. Rijs (15-25) 11 sept. 1967, Rijsterbos. Oranjewoud (11-54) 9 sept. 1966; 24 sept. en 7 okt. 1967; okt. 1971; 1 okt. 1972 (N.M.V.).
 • Het betreft steeds dezelfde groeiplaats. Diever (16-28) 3 okt. 1965. Eeze (16-35) 16 okt. 1966; 15 okt. 1967.

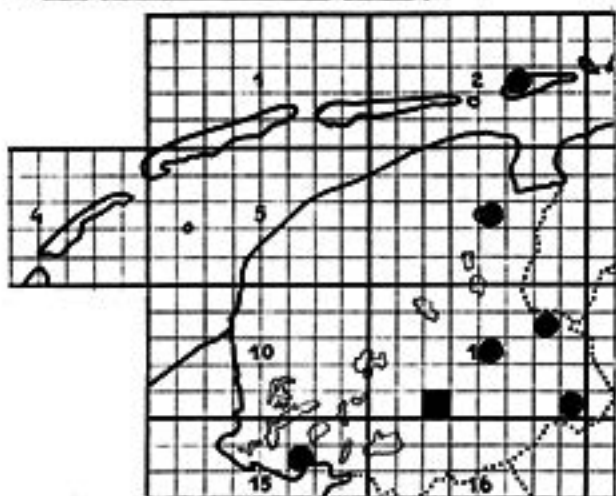
* Russula claroflava Grove Gele berkerussula Gielebjirketuolle

Schiermonnikoog (2-36) begin aug. 1956 (J. Daams), uit Coolia 3 (5); 8 okt. 1969, berkebos bij Vredeshof, det. M.v. Vuure; 1 sept. en 19 okt. 1970, det. C. Bas.; 11 Juni en 13 aug. 1972; 5 juni, 2 aug. en 10 okt. 1973, Berkepad. Bakkeveen (11-27) 7 sept. 1969; 13 sept. 1970. Olterterp (11-35) 29 aug. 1971; Wijnjeterp (11-36) 1 aug. 1971. Haulerwijk (11-38) 21 aug. 1970 bij Berk. Rijs (15-25) 29 aug. 1970 (N.M.V.). Elsloo (11-

57) 11 sept. 1971, Schapenpoel. Appelscha (11-58) 5 sept. 1971; 9 juli 1972; aug. 1972, bosperceel nr. 52. Appelscha (17-11) aug. 1974, bij een Berk in bosperceel nr. 11.

* Piptoporus betulinus (Bull. ex Fr.) Karst. Berkezwam Bjirkeswam

Schiermonnikoog (2-36) 6 okt. 1969; 1 sept. 1970. Veenklooster (6-35) (Fogelsangh State, Versl. A.N. Koopmans in "Natura" 11: 189 (15 nov. 1930), det. W.J. Lütjeharms. Bakkeveen (11-27) herfst 1969, 12 dec. 1971. Olterterp (11-35) 8 okt. 1967; 8 sept. 1968; nov. en dec. 1971; 20 sept. 1931, versl. D. Koopmans-Forstmann in "Natura" 4: 69-71 (apr. 1932). Appelscha (11-58) herfst 1969; 15 aug. 1971. Oudemirdum (15-26) 28 sept. 1972.

Oranjewoud (11-53) herfst 1960, Harinxma's bos; 29 aug. 1970, Tjaarda's bos (N.M.V.); 1 okt. 1972, aan de B.O.-weg (N.M.V.); 27 dec. 1973, Tjaarda's bos.

* Schizophyllum commune Fr. 't Waaiertje Waeijerke

Bakkeveen (11-27) 12 dec. 1971, op afgezaagde beuketak. Oranjewoud (11-53) 26 dec. 1973, op oude boomstronk nabij Tropenfauna. Ravenswoud (12-41) 15 aug. 1974. Beetsterzwaag (11-35) 1 nov. 1953, Wallebos (E. Kijlstra).

* Oudemansiella mucida (Schröd. ex Fr.) Höhnelt Porseleinzwam
Pesleinswam

Oenkerk (6-32) 25 sept. 1972, Stania State. Veenklooster (6-35) 16 okt. 1972. Bakkeveen (11-27) 14 nov. 1967; 19 okt. 1969. Olterterp (11-35) 23 sept. 1950 (N.J.N.); okt. en nov. 1957 (N.J.N.); 27 sept. 1964; herfst 1969; 22 nov. 1970; 17 okt. 1971. Oranjewoud (11-53) 11 okt. 1969, Domineessingel en Overtuin; 1 okt. 1972 (N.M.V.). Rijs (15-25) 3 okt. 1971. Oudemirdum (15-26) 28 sept. 1972.

Tot slot een verzoek. Als u in de toekomst in Friesland gaat mycologiseren, dan zouden we bij het F.N.M. graag uw resultaten willen vernemen.

=====